

SAKSFRAMLEGG

Vurdering av kommunal overtakelse av offentlig tannhelsetjeneste

Utvalgssak	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	05.02.2026
	Kommunestyre	19.02.2026

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til kommunestyret:

Krødsherad kommune søker ikke om forsøksordning for overtakelse av ansvaret for offentlige tannhelsetjeneste.

Begrunnelse:

Forsøksordningen med overtakelse av ansvar for offentlig tannhelsetjeneste praktiseres pr i dag ikke av noen kommuner i Norge, og det er derfor betydelig usikkerhet knyttet til både organisering, økonomi og ansvar. Videre stiller tannhelsetjenesteloven omfattende krav til tjenestetilbudet og kvalitet på tjenesten som det vil være svært utfordrende for en liten kommune å oppfylle.

Saksopplysninger:

Tannhelsetjenesteloven pålegger fylkeskommuner å ha tannhelsetjenester, inkludert spesialisttjenester, i rimelig grad tilgjengelig for alle som bor eller midlertidig oppholder seg i fylket. Det er fylkeskommunen som har ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten. I Krødsherad har dette blitt ivarettatt av Krødsherad tannklinikk som har hatt lokaler på Noresund, i underetasjen på Kryllingheimen sykehjem. I fylkestinget 18. desember 2024 ble vedtatt at de mindre tannklinikkene i Buskerud fylkeskommune i løpet av 2025 skal samles til større klinikker. I januar 2025 ble Krødsherad tannklinikk nedlagt, og pasientene får nå oppfølging på Åmot tannklinikk.

I et brev datert 16.06.25 har fylkesordfører Tore Opdahl Hansen informert ordfører Andreas Torp om at dersom Krødsherad kommune ønsker å søke om å overta ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten for egne innbyggere, vil fylkesordføreren stille seg positiv til et slikt initiativ. Dette innebærer at kommunen, ved en eventuell overtakelse, vil ha fullt ansvar for alle lovpålagte og økonomiske forpliktelser knyttet til tjenesten. Det er uttrykt et ønske fra politisk hold om at kommunen vurderer og utreder muligheten for å overta ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten.

Den offentlige tannhelsetjenesten yter tjenester til de som har rettighet etter tannhelsetjenesteloven, disse er:

- Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år.
- Psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon.
- Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie.
- Personer som på grunn av rusmiddelavhengighet mottar ulike tilbud
- Unge voksne fra året de fyller 19 til og med året de fyller 24 år.

Ved omtale av tannhelse er det vanlig å fokusere på tjenestene som tilbys av private tannklinikker. Imidlertid har den offentlige tannhelsetjenesten et utvidet ansvar og flere tilleggsoppgaver, fastsatt i lov om tannhelsetjeneste, som må oppfylles for å sikre et helhetlig og kvalitetsmessig tilbud til prioriterte grupper.

Lovverket for den offentlige tannhelsetjenesten pålegger fylkeskommunen å planlegge, organisere og tilrettelegge for at tannhelsetjenesten og helsepersonell oppfyller alle lovpålagte krav. Fylkeskommunen skal legge til rette for at den offentlige tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Fylkeskommunen skal, i tillegg til å følge opp enkelte pasienter, sørge for nødvendig samarbeid mellom tannhelsetjenesten innad i fylkeskommunen, med tannhelsetjenesten i andre fylkeskommuner og andre tjenesteytere, slik at den fylkeskommunale tannhelsetjenesten og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.

Helsepersonell kan pålegges å gi nødvendige opplysninger til bruk for planlegging og utvikling av tjenesten, innenfor rammene av personvern. Pasienter og pårørende har rett til informasjon, og virksomhetene har plikt til å besvare henvendelser om kvalitet og pasientsikkerhet. Ved alvorlige hendelser har virksomheten varslingsplikt.

Dersom Krødsherad kommune påtar seg ansvaret for tannhelsetjenesten, vil kommunen være ansvarlig for alle oppgaver og plikter som i lovverket ellers er tillagt fylkeskommunen.

Bemanningen ved Krødsherad tannklinikk bestod av:

- 20% tannpleier
- 80% tannhelsesekretær
- 60% tannlege

I tillegg ble flere oppgaver utført som fellestjenester gjennom Buskerud tannklinikk. Her var det flere personer og funksjoner involvert, bl.a. folkehelsekoordinator, fylkestannlege, klinikkleder og tannhelsetjenestens kompetansesenter øst. Det er også etablert en felles tannlegevaktordning som ivaretar behov ved sykdom, fravær og akutte situasjoner utenom ordinær åpningstid.

Fylkeskommunen har i sin begrunnelse for nedleggelsen av Krødsherad tannklinikk påpekt flere utfordringer knyttet til drift av klinikker med 0–5 årsverk, blant annet vanskeligheter med bemanning og lav respons på utlyste stillinger. Små klinikker oppfattes som mindre attraktive arbeidsplasser på grunn av begrensede muligheter for faglig utvikling og kompetansefellesskap. God kvalitet i tjenesteproduksjonen forutsetter at ansatte får støtte og mulighet til utvikling, samhandling, læring og kunnskapsdeling på tvers av klinikker. Bemanningsutfordringene medfører også økt tidsbruk til planlegging og administrasjon, særlig ved sykdom og andre personellrelaterte forhold.

Dette har også vært tilfelle i Krødsherad, det har vært vanskelig å rekruttere tannleger. Og tannlegene som har blitt ansatt har hatt kortvarige ansettelsesforhold, til tross for et godt kundegrunnlag, inkludert kunder utenfor det offentlige tilbudet. Tannklinikken på Noresund ble pusset opp i 2019, og oppfyller alle krav til universell utforming og arbeidsmiljø.

Den offentlige tannhelsetjenesten er særlig rettet mot grupper med begrenset mobilitet, herunder barn og unge, personer med psykisk utviklingshemming samt eldre. Da Krødsherad tannklinikk tidligere var lokalisert på Kryllingheimen, hadde flere av disse gruppene enkel tilgang til tannhelsetjenester uten behov for transport. Etter at tjenesten ble flyttet til Åmot tannklinikk, er det nå nødvendig for mange pasienter å motta bistand for å komme til behandling, ofte i form av transport og ledsager. Dette har medført økte transportbehov, fravær fra arbeid for foresatte, samt behov for ytterligere tilrettelegging for eldre pasienter.

Når tannhelsetjenesten flyttes til en lokasjon som krever transport og ledsager, øker risikoen for at pasienter utsetter eller avstår fra å oppsøke tannlege. Over tid kan dette medføre at forebyggende tiltak og tidlig behandling uteblir, noe som igjen kan føre til økt forekomst av tannsykdommer, behov for akuttbehandling og generelt dårligere tannhelse i befolkningen. Dette kan også ha negative konsekvenser for folkehelsen, livskvalitet og samfunnsøkonomien.

Det foreligger betydelig usikkerhet knyttet til de økonomiske konsekvensene av en eventuell kommunal overtakelse av tannhelsetjenesten. Dette skyldes at det per i dag ikke finnes etablerte retningslinjer eller skriftlige føringer for en slik ordning. Ingen norske kommuner har påtatt seg dette ansvaret, og det er derfor ikke mulig å basere beregninger på eksisterende erfaringer. Videre lar det seg ikke tallfeste hvilke kostnader de tilleggsfunksjonene Buskerud fylkeskommune har ivaretatt for Krødsherad tannklinikk vil medføre, da disse har vært fordelt på flere funksjoner og har gitt stordriftsfordeler. Organiseringen og finansieringen av tannlegevakt er også uavklart, og det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å estimere kostnadene for Krødsherad kommune ved deltakelse i en felles tannlegevakt.

Per nå er det kun utgiftene til det faste personalet som kan tallfestes. Lønnskostnadene (inkl. sosiale utgifter) for tannlege (60 % stilling), tannpleier (20 % stilling) og tannhelsesekretær (80 % stilling) er anslått til cirka 1,4 millioner per år. I tillegg er det beregnet at utgifter til nødvendig utstyr vil utgjøre omtrent 1 – 1,5 millioner årlig.

Kommunedirektørens vurdering:

Etter en samlet vurdering av muligheten for at Krødsherad kommune overtar ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten, vil det ikke være tilrådelig å gå videre med en slik søknad. På den ene siden kan lokal styring gi bedre muligheter for å tilpasse tjenestene til innbyggernes behov og sikre nærhet til brukerne. Dette kan bidra til mer direkte oppfølging og fleksibilitet i tjenestetilbudet. Og ikke minst vil det reduserte belastningen med reiser og fjerne direkte og indirekte reisekostnader.

På den andre siden er det betydelige utfordringer knyttet til både økonomi og oppfyllelse av lovpålagte krav. Det finnes ingen nasjonale retningslinjer eller erfaringer fra andre kommuner, noe som gjør det vanskelig å forutse de totale kostnadene og ressursbehovene. Særlig er det stor usikkerhet rundt finansiering av tilleggsfunksjoner samt hvilke konsekvenser bortfall av stordriftsfordeler vil ha for kommunen. I tillegg stiller lovverket omfattende krav til kvalitet, organisering og samarbeid, som det vil være krevende for en liten kommune å ivareta på en tilfredsstillende måte.

Basert på denne helhetsvurderingen anbefaler kommunedirektøren at Krødsherad kommune ikke søker om å overta ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten pr nå.